

Robert Taylor
in lepa **GREER GARSON**
iz filma „Zbogom Mr. Chips“
KINO UNION, tel. 22-21

Vesela družabna komedija. — Ob 16., 19. in 21. uri.

All se spominjaš...?

Koncert pianistke Branke Musulinove

Ljubljana, 14. januarja.

Po drugorazrednem klavirskem koncertu Weissa smo sredi poslušalci v mali filharmonični dvorani klavirski koncert Branke Musulin, ki nam je pripravila res lep večer in smo bili z njenim nastopom zelo zadovoljni. Pianistka odlično obvlada tehniko in izraz njene predavanja je prepričevalen, kar se je pokazalo od skladbe do skladbe.

Za uvod je zaigrala ritmično razgibani Scarlattijevi Dve sonati. Sledile so: Bach: Partia B-dur, Beethoven: Sonata op. III. v a-molu, Tajčević: Trije preludiji. Ravel: Ondine, Debussy: Bruges, Jardins sous la Pluie, Chopin: Berceuse, Elude v f-molu, a-duru in e-molu ter Scherzo v b-molu.

Višek njenega izvajanja je bila Beethovnova

Sonata op. III. v e-molu, ki zahteva od izvajalca popolno obvladovanje tehničnega znanja. Izrazno jo je podala odlično in njena tehnika je tu prišla do popolne veljave. Njeno igranje se ne lovi za nobenimi sentimentalnostmi in nič učenosti ni v njej, zato pa je prepričevalna in učinkovita glasba, ki človeka vsega obvlada. V Chopinovi Berceuse, ki tehnično ne zahteva toliko, pa je izrazno, je ta plat njenega izvajanja najbolj prišla do izraza.

Ko je pianistka odigrala, kar je imela na sporedu, je občinstvo enostavno obsedelo na sedežih in ni hotelo nikamor ter je morala pianistka dodati še tri skladbe, v katerih je še nanovo potrdila svojo odlično igro in priznanje, ki ga je bila ves večer deležna.

Ljubljana od včera do danes

Mraz je pritisnil

Po millem vremenu je znova pritisnil nov val mraza. Noči so jasne, luna, ki postaja vsak večer večja in lepša, se prepljuje po jasnem nebu. Z jasnimi nočmi pa je nastopil tudi novi sibirski mraz. Živo srebro sedaj stoji skoraj vsak dan nižje. Ledeno rože kraste okna. Bogato ivje se kočati po vejah dreves, ograjah in telegrafskih žicah. Ko mraz le malo odjenja, pa ivje kakor sneg pada z vej, žic in ograj. V jasnih luninih nočeh električne luči po ulicah povsem izgubljajo svojo moč. Zaradi novega vala mraza so zelo udarjeni spet reveži, ki nimajo v drvarnici ne premoga, ne drv, da bi zakurili svoje skromne domove. S strahom gledajo ti reveži, koliko časa bo trajal še ta mraz. Včeraj se je živo srebro jutraj sukalo okrog 18 stopinj pod ničlo. Čez dan je sijalo prijetno sonce, ki pa na sneg in led ni imelo kakšnega vpliva. Če si malce postal na soncu, je bilo prav prijetno. Kakor napovedujejo stari vremenski preroki in strokovnjaki, pa se bo mraz še malo povečal. Nekateri celo prorokujejo, da se bo ponovila sibirski zima, kakršna je bila leta 1929. Želimo le, da se te napovedi ne bodo uresničile. Danes jutraj je kazal v mestu toplomer 15 stopinj pod ničlo, na letališču pa je padlo živo srebro kar na 19,5 stopinj.

Nesreče

Čudno se je ponesrečila dveletna Angelca Kudrič. Ko je bilo v kubinji le malo premrzlo, pa je odšel vzel malo Angelco v naročje in se vsedel na stoličnik. Kar nenadoma pa se mu je Angelca izmuznila iz rok in padla naravnost z glavo naprej v lonec vrele vode. Otrok se je seveda pri tem zelo nevarno opeknel, vendar pa opekline le niso življenjsko nevarne. — Delavec iz Kroke Gašperšič Jože se je doma smučal. Imel pa je smolo. Pri padcu si je zlomil nogo in je moral v bolnišnico po pomoč. — 85letni Mariji Erženovi so se splašali konji. Iz lojterskega voza je padla in si pri tem zlomila nogo. — Levico pa si je zlomila na stopnicah 37letna Angela Lenčeva. — Neznani avtomobilist je podri na cesti Zavašnikovo. Pri padcu si je Zavašnikova zlomila desnico in dobila še druge poškodbe po telesu. — V Dolenji vasi pri Ribnici pa si je pri smučanju 12letna gostilničarjeva hči Anica Bergantova zlomila desno nogo. — Jože Kranjc, blazec pri Jamniku v Hrastju, je tudi smučal, pa si je pri padcu zlomil desnico. — Dežman Filip, krojaški pomočnik iz Kotnice pri Ribnem, je imel smolo s konjem. Konj mu je namreč skočil na desno ramo, pa mu jo je zlomil. — Skafarja Emila, delavca pri mestnem vodovodu, je brat po nesreči ustrelil v nogo. — Vsi ponesrečenci so dobili pomoč v bolnišnici.

Številne tatvine

Tatovi so tiste vrste ljudje, ki nimajo nikoli počitka, ki nikoli ne dajo miru. Vedno so na delu. Enkrat imajo velik uspeh, drugič manjšega. Vedno pa tatvine nesejo toliko, da bi se tatovi mogli zmerne preživljati. Vsako priliko porabijo, da izmaknejo vse, kar se izmakni da. Vse, karkoli je premično, gre z njimi, vse gre v denar. Tatovi se na svoj posel prav dobro razumejo. Mnogo »rubi« pa povzročajo tudi varnostnim organom. Policija ima z njimi mnogo opravka. Skoro vsak dan izide na policijski policijski dnevnik, ki prinaša vse prijavljene tatvine in druge prestopke. Iz včerajšnjega policijskega dnevnika posnemamo:

Neznani tat, gotovo zidar ali pa se bo tega obrta žele začel učiti, je izmaknil številno zidarsko orodje. Iz zidarske barake pri novi stavbi za orožniško solo, ki je last Trčka Jakoba, je zmanjkalo: 1 vodna tehnična, 15 m dolga gumijasta cev rdeče barve, 1 gumijasta cev dolga 10 metrov in črne barve, da tat ne bo v tiski z žbljil. Je vzel s seboj kar 37 zavojev, tri pločevinate posode, dve mizarski žagi ter še drugega manjšega zidarskega orodja. S tatom je iz-

gnilo tudi par moških rjavih čevljev. Vse, kar je tat izmaknil, je bilo vredno med brati 3900 din. — Kučku Adolfu, stanujočemu v Prisojni ulici št. 3, je izginila temomodra moška obleka in trenček sirove barve, 1 marčeno obleka. Kuček ima 2300 din škode. — Bakren kotel ovalne oblike s prostornino od 20 litrov, vreden 2000 din, je bil ukraden v enem zadnjih dni iz odprtega podstrešja v Trnovski ulici št. 17. Kotel je bil ukraden Moretu Rudolfu. — Z raznim moškim in ženskim perilom pa se je založil tat, ki je pokradel iz podstrešne zaklenjene pralnice v Gestri-novi ulici št. 8 Premku Ivanu. Tat je v podstrešju vzel več belega in pisanega perila. Ukradeno perilo je bilo vredno nekaj čez 2000 dinarjev. — 5 moških srajc, dve beli preobleki za blazine, 1 prt iz rjave kotenice z različnimi rožami (ročno delo), 12 robcev, 1 predpasnik, vse vredno 1300 dinarjev je bilo pokradenega iz podstrešne drvarnice prav tako v Gestri-novi ulici št. 8 na škodo Osterc Ludvika. Pokradeno perilo je bilo vredno 1200 dinarjev. — Dva para ženskih črnih in en par rjavih in črnih moških čevljev je bilo ukradenih Gorjancu Antonu. — 660 dinarjev vreden kratki zimski suknjič s krznenim ovratnikom in podloženo s listični kožami je bil ukraden v Dalmatinovi ulici dr. Kuharju Andreju. — Otroške športne sanke in prazen nahrbtnik je izginil z Jelacinevega dvorišča Vrhovcu Francu. — Med vožnjo na vlak je bila ukradena usnjata listnica s 1200 dinarji. Tat je škodoval Fišerju, ko se je vozil iz Ribnice v Ljubljano. — Neznani avtomobilist je na poti iz Domžal v Ljubljano izgubil 130x150 cm veliko tablo iz mavca. Tabla je imela obliko reliefa na katerem so bili upodobljeni trije geniji: dve ženski in moški. Na strani je bila še manjša figura, ki

Važna pridobitev za slovenske nogometaše

Vsa leta, kar pri nas gojimo nogometni šport, smo pogrešali zanesljivega vodnika in obliki pravil — in prav tako tudi razlage. Opirali smo se na razna nemška in druga tolmačenja, in pogosto so v mnogih nastajale obšutne difference.

Pred kratkim pa sta dva slovenska zvezna sodnika, gg. Lado Macoratti in Pero Škerlj izdala knjižico »Pravila nogometne igre 1940 z razlago in slikami« — in velika vrzel je bila izpolnjena.

To delo ne pomeni samo pri nas zadnje, naj-novejše besede o nogometni igri, ampak tudi v svetu. Pravila sta vzela po najnovejši prečiščeni izdaji FIFA (»Laws of the game 1939-40«), raz-laga pa temelji na uradnih določilih in izkustvu. Tako se Slovenci lahko postavimo, da imamo zdaj knjižico o nogometni igri, kakor je modernejši ni-majo ne Srbi, ne Hrvatje, pa tudi noben drug narod še ne, niti Nemci! Trud gg. Macorattija in Škerlja je vreden največje pohvale.

Knjižico je natisnila Misijonska tiskarna v Grobljah, klišeje, ki jih je prav izredno mnogo, pa klišarna St. Deu v Ljubljani. Delo stane samo 25 din in ga je moči dobiti po vseh naših večjih knjigarnah. Prav toplo ga priporočamo in pripominjamo, da brez njega ne bi smel biti noben naš aktivni igralec, pa tudi noben gledalec, ki obisku-je nogometne tekme po naših slovenskih nogo-metnih igriščih. Knjižica ima namen pravilno vzgojiti igralški kader, pa tudi strokovno izobra-žiti naše nogometno občinstvo, da bo lahko s prid-om gledalo vse dogodke na igriščih, tako da se nam ne bo nikdar več treba bati, da bi prihajalo po igriščih do neljubih incidentov zaradi zgre-senih mnenj.

Knjižica, ki obsega 86 strani, je razdeljena prvič na pravila, drugič pa na razlago teh pravil. V pravih sledih po logičnem redu igrišče (meje, črte, vratarjev prostor, kazenski prostor, kotni prostor, vrata), žoga, število igralcev, oprema igralcev, sodnik, mejni sodniki, trajanje igre, začetek igre, žoga je v igri ali izven igre, kdaj je dosežen gol, offside, prepovedana igra in ne-športno vedenje, protigol, kazenski udarec, met žoge, udarec od vrat, udarec iz kota. V razlagi pa

Pred preosnovno vlade

Belgrad, 14. januarja. j. Politični naslednik dr. Antona Korošca senator dr. Fran Kulovec je predvčeršnjim v družbi ministra dr. Miha Kreka prispeval v Belgrad. Včeraj je imel dr. Kulo-vec več posvetov, med drugim tudi s podpredsednikom vlade dr. Mačkonom. Po drugi strani se je predsednik vlade Dragiša Cvetković sestal z ministrom za socialno politiko dr. Srgjanom Budisavljevičem, ministrom brez listnice dr. Konstantinovičem in prometnim ministrom dr. inž. Besličem. Vse te posvete spravljajo politični krogi v zvezo s preosnovno vlado, do katere bo prišlo v najkrajšem času. Izpolniti bo treba prazni mesti prosvetnega in notranjega ministra. Zagreb-ški »Obzor« pravi, da bodo Slovenci dobili dva sedeža v vladi in sicer eno portfeljsko mesto in eno brezportfeljsko. Trdi tudi, da bo v vlado stopil dr. Kulovec. Svojo kombinacijo pa objavlja tudi »Jutarnji list«, ki pravi, da se vse konfe-rence med ministri sučejo okrog vprašanja pre-osnove vlade. Po mnenju tega lista bo zavzel dosedajni socialni minister dr. Budisavljevič resor prosvetnega ministra, dosedajni minister brez listnice dr. Konstantinovič pa bi postal notranji minister. Dalje pravi list, da utegne politični na-slednik dr. Korošca dr. Franc Kulovec zasedsti ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdrav-je. V Belgradu pričakujejo, da bo vlada v naj-krajšem času izpolnjena.

se pa še ni dala določiti kaj predstavlja. Izgubljeni relief je vsekakor umetnina. Pri umetnini je malo poškodovan ogel in tudi sicer je tabla precej okropo-ljena od blata. Lastnik naj se iavi orožniški postaji v Domžalah.

Tudi žeparji na delu

Predzrni tatovi in žeparji se pridno udeležujejo v raznih javnih lokalih in čakalnicah. Na delu so pravi strokovnjaki. Velika žepna tatvina se je zgo-dila v prostorih Pošte hranilnice. Tam je med uradnimi urami velik dirandaj, in kdo bi ga ne izra-bil. Pred blagajniško okenico je stopil tudi F. F. iz Ljubljane in dvignil 14 jurjev. Denar je spravil v žep in jo mahnil proti izhodu. Kako pa se je pre-strašil, ko je na ulici zapazil, da mu je iz žepa iz-ginilo vseh 14 jurjev. Prav gotovo ga je pri blagaj-niškem okencu vzel na piko tak znan žepar ter ho-dil toliko časa zraven njega, da mu je izmaknil čedno vsotico. Biti je moral res pravi strokovnjak, saj ni kar si bodi izmaknil v tako kratkem času pa celo iz žepa toliko jurjev. — Ko je Breskvar Ivan stal v meenici in se nekaj pogovarjal z mesarjem, mu je med tem časom nekdo izmaknil iz žepa 2000 dinar-jev. — Nekaj sličnega se je primerilo tudi Barbi Lajovčević, ko ji je nekdo iz predsobe poštnega urada na Poljanski cesti izmaknil iz ročne torbice usnjeno denarnico, v kateri pa je bila na srečo le manjša vsota denarja.

Vpliv sedanje vojne na naš osebni promet z inozemstvom

Največ inozemcev prihaja preko Maribora v našo državo, največ jih po tedi poti tudi odhaja. Za-radi tega je statistika obmejnega prometa zani-miva ne samo iz narodnega, temveč predvsem iz tujkoprometnega vidika. Zanimiva pa je še po-sebno za lansko leto, ker nam prav nazorno kaže velik vpliv vojnih razmer na naš tujski promet z inozemstvom.

Celoten obmejni promet v letu 1940 je znašal 128.22 ljudi. Od tega odpade na naše državljane 29.768, na Američane 31, Bolgarov je bilo 8244, Švicarjev 207, Angleži 4, Italijanov 663, Madžarov 140, Nemcev 87.922, Poljakov 153, Rumunov 234, Rusov 10, Turkov 48, Francozov 5, prebivalcev češkega protektorata 431, Slovakov 100, iz ostalih držav 267. Te številke so izredno zanimive: kažejo, da je bil predvsem promet z Nemčijo ogromen. Število potnikov — nemških državljanov pa ni v nobenem razmerju z izletniki, ker je bilo teh lansko leto bolj počilo število. V prvih mesecih lanskega leta je bilo posebno veliko število »turi-stov«, ki so pa pozneje nazadovale zaradi strogih potovalnih formalnosti. Izredno veliko pa je sedaj število poslovnih ljudi, ki prihajajo iz Nemčije v našo državo. Poleg tega je v teh številkah obse-ženo tudi spremeno osebie, ki je prihajalo v našo državo po besarabske Nemce ter se z njimi vra-čalo v Nemčijo. Besarabci pa v teh številkah niso obseženi. Poljaki, Francozi in Angleži pa niso tu-risti, temveč begunci, ki so prispeli skrivaj čez mejo.

Zanimiva je primerjava z obmejnimi prometom v prvem letu vojne — v l. 1939. Vsega skupaj je tedaj potovalo preko Maribora sem in tja čez me-jo 261.175 ljudi. Med temi je bilo 90.320 naših držav-ljanov — torej mnogo več, kakor leta 1940. Ame-ričanov je bilo 469, Bolgarov 3931, Švicarjev 782, Angležev 279, Italijanov 1747, Madžarov 541, Nem-cev 150.469, Poljakov 458, Rumunov 352, Rusov 11, Turkov 42, Francozov 164, Čehov 10.556, Slovakov 752, iz drugih držav 683 Čehi so prihajali v našo državo v velikem številu pred zasedbo njihove države po Nemčiji, potem pa je pritok iz Češke povsem zastal. Iz leta 1938, ko smo imeli v Evropi še mir, pa so številke obmejnega prometa nasled-nje: Skupno je potovalo čez Maribor v obeh sme-reh preko meje 233.428 ljudi. Med njimi je bilo na-ših državljanov 89.985, Američanov 414, Albancev 128, Avstrijcev 77.890, Bolgarov 759, Grkov 116, Angležev 508, Italijanov 1962, Madžarov 481, Nem-cev iz rajha 34.341, Poljakov 1906, Rumunov 261, Rusov 10, Turkov 57, Francozov 239, Čehoslova-kov 21.087, Švicarjev 693, iz drugih držav pa 1591 ljudi.

Dva mlada strokovnjaka za avtomate

Ljubljana, 14. januarja.

Razrvanost zadnjega časa pogubno vpliva na duševne slabšice, tako, da marsikdo izmed njih klone pod pezo razmer in prilik. Najbolj je pa prizadeta mladina, posebno tista, ki stopa v tok življenja in dejanj, t. j. okoli 15letna mladina. Če se že starejši ne znajde več v tem kaosu: »od da-nes do jutri, pojutrišnjem pa že več ne vem,« po-tem se res ne čudimo, če 15letnik išče virov in načinov lahkega življenja, posebno če je prilika le preveč mamljiva. Predvsem pa klonejo tisti mladostniki, ki nimajo v domačem življenju trdne, za-nesljive in poštene osnove!

V nedejo zvečer je neki pasant opazil v pa-saži Viktorije dva taka poboca, po zunanosti so-di-ti celo — dijaka srednješolca. Slišal je samo opazko: »Ti, bodi pameten, če bo šlo tako naprej, bova še avtomat spravila v konkurz.« Prestevala sta denar. Očividno se je šlo za bližnji avtomatski bife, v katerega avtomate sta metala lažni denar, ali pa kovance nižje vrednosti za višjo, pravo vrednost.

Pasant je dobil kmalu zaveznika v opazovanju teh ptičev, nekega prijatelja. Nemoteno sta sledila tem zlikovcem po mestu ter so se vsi štirje kmalu znašli v nekem avtomatskem bifeju v sredini me-sta. Zlikovca sta vrgla par novcev v avtomat, ki pa na lažni denar ni reagiral ter ostal »neizprosen moč jeklen!« Pot je šla na kolodvor v avtomat za slaščice, tudi tu je bilo isto! Nato so zavili nazaj v središče mesta, kjer sta ponovno dečka posku-šala srečo pri avtomatih, ki pa je tokrat res vrgel iz sebe »svoje vsebine sladki sad«.

Nepoklicna detektiva sta dedkoma napovedala — aretacijo! Sledila je nato pot k lastniku avto-mata, dolga pridiga, solze kesanja, obetanje, da je to bil prvi greh, ki pa se ne bo ponovil nikdar več! Sledilo je odpustanje, a cesta je imela sen-zacijo! —nik.

Se ena grika zmaga

Cleveland, 14. januarja.

Snoči je bil v Clevelandu boksarski dvoboj za svetovno prvenstvo v polteški kategoriji. Triindvaj-setletni Grk Anton Christoforidis je zmagal nad dosedanjim prvakom Italijanom Melio Bettina iz Newyorka. Odločitev žirije je bila soglasna.

Lou Salica pa je po točkah premagal v borbi za naslov Tommyja Forta ter še naprej obdržal svetovno boksarsko prvenstvo v kategoriji bantam.

Občinstvo je zlasti navdušeno pozdravljalo no-vega prvaka v polteški kategoriji. Christoforidisa, ki je po rodu Grk.

NA ZAPOVED KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Slutila je, na kaj Essex mihi.
Da bi preprečila nesporazum in zav-r-nila grozečo senco, ki se je hotela vzpeti, mu pravi:

»Morda sploh ni potrebno, da mi vse te reči pripoveduješ... Ne, prav gotovo to ni potrebno... Ker te ljubim, te poznam boljše kakor se poznaš sam!... Ali ni ti sta reč, ki je ni mogoče pojasniti... tvoje stremljenje po moči... tvoja želja po ob-lasti?...«

Brez premisleka ji odvrne Essex:
»Res, to je močnejše od mene!
»In globlje od tvoje ljubezni!« mu brez priznanja očita Elizabeta.

»Da! Prestol je Tvoj, ker si ga podedo-vala! Toda, če bi mogel narod izbrati, po-tem bi bil jaz kralj! Enaka sva v ljube-zni... čemu ne bi bila tudi v oblasti in moči?...«

»Pa, saj sem te vendar napravila sebi enakogala!«
»In vendar samo Ti lahko vse vzameš in vse daš! Ali mar nisi vreden kraljev-skega dostojanstva in kraljevske časti. Ali nisi vreden, da bi bil kralj? Ali res mo-žeš vladati sama?...«

Zamisljeno gleda Elizabeta predse.
Zdaj ve, da prihaja tisto, čemur se ni mogoče izogniti.

Pa kljub vsemu še poskuša rešiti, kar bi se dalo.

Zato mu pravi:
»Dragi moj, mnogo premlad si še za politiko! Saj veš, kaj bi dejal moj narod: da si me k tej odločitvi priiskil s svojim uporom — z revolucijo tedaj! In vsa var-nost, ki sem jo tako črnbno in pazljivo pri-pravljala ter utrjevala leta in leta dan za dnem, bi bila namah uničena, vse moje delo ugonobljeno, vse moji napori in moja prizadevanja bi bila zaman!«

»Če bi bil kralj, potem pa ti najbrž ne bi imela nobenega zaupanja do mene, kaj-ne?...«

Brez odklepanja mu odgovori Elizabeta:
»Da, prav si povedal, moj dragi! Vate ne bi imela nobenega zaupanja!«

Essex pa ji vrne:
»Ljubosumna si na svoj prestol! Anglija je zdaj moja, to Ti povem — in Ti si moja ujetnica! Pa vendar Ti moram vrniti Tvoje kraljestvo, čeprav je v mojih rokah!«

Nori fant, sam ne ve, kaj je napravil.

Zaslepljen po svoji veliki, neobzdrani stremljivosti, oblastilnosti in častihlep-nosti ni mogel ne sprevideti, ne pojmiti, da ne more ob istem času črpati svojo moč hkratu iz naroda in iz Elizabetine ljubezni! Enemu od obojega bi se bil na vsak način moral odreči.

Pa tudi Elizabeto je premalo poznal. Elizabeta je bila pripravljena, da bi ž njim delila vse, dati pa mu je hotela in mogla samo sebe ter polovico svoje kraljevske oblasti.

Vse oblasti nikdar! In potrebna je bila ena sama njegova beseda, beseda nepremišljene, objesne slavoželčnosti, napačni čas in na napačen način izgovorjena — in izgubil je oboje! Oboje — ne da bi se bil pri tem sam za-vedal, kakšne usodepolne reči govori pred Elizabeto!

Elizabeta osupne:
»Kako? Jaz tvoja ujetnica?...«
»Zdelo se je kakor, da je bilo v tem trenutku uničeno vse tisto lepo in vzvišeno, kar je kdaj bilo med njima in kar je bilo spet oživilo ob njunem sedenjem ponov-nem srečanju. Vse je bilo namah uničeno. Vsega lepega je bilo konec.

Njevo sumničeno se je obnovilo. Vrnila se je silnejša kakor kdajkoli prej.

Strahovit boj se je v trenutku razbesnel v njeni duši.

Ko je bil ta boj v kraju, je ona ostala na bojišču kot zmagovalka, kot kraljica, ki je v sebi premagala žensko.

Spet je bila ponočna kraljica...

Se enkrat je zasepetala:
»Tvoja ujetnica?...«

Essex pa je neizproseno potrdil:
»To je torej tvoja zvestoba in tvoja lju-bezen! Zdaj vsaj vem, za kaj ti je šlo in česa si iskal! Dobil ga boš!«

»Tvoj prestol?...« je vprašal Essex.
»Skoraj ni mogel verjeti svojim lastnim ušesom.

»Da! Kaj pa hočeš?...«
»Nič!«

In še je govorila:
»Temnica? Moršče? Kot bivša kraljica vem, koliko je to vredno! Moral se boš odločiti, kaj boš napravil v bivšo kraljico! Pa saj so tudi moji materi odsekali glavo!«

Essex se zdrzne.
Njen očiček je bil prehud.
V zadregi skoraj ji pravi:
»Svobodna si!«

Elizabeta pa nadaljuje trmasto:
»Tvoja ujetnica sem!«
Essex ji hiti zatrdjati:
»Pa vendar Te imam radi!«

Kraljica pa kakor da noče o tem ničesar slišati.

Vztrajno mu odvrta:
»Ne ljubis me in prav nič ti ni zame!«
Essex je še kakor obupan.

Hiti ji zatrdjati:
»O, ne! Jaz Te imam zares radi! Zelim pa si seveda tudi moči in oblasti! Toda nikakor ne brez Tebe!«

Elizabeta na še ne popusti.

V istem tonu mu pravi:

»Če bi me bil imel res rad, potem prav gotovo ne bi bil prišel nadme z vojsko! Govoril bi bil z menoj tako kakor se za-ljubljeni pogovarjajo med seboj! In o prave-m času! Pa ne zdaj! To, česar si si za-želel... si si vzel!... Ta moj prestol je zdaj tvoj prestol! Toda, jaz nisem tvoja! Tja me postavi, kjer ti bom najmanj ne-varna, tja, kjer ti bom utegnula najmanj škodovati!«

Essex se že kesal.
Vneto ji zatrdi:
»Tega ne bom napravil nikoli! Oljubi mi, da boš z menoj delila prestol! Oba sku-paj bova kraljevala! Oljubi mi, da boš voljna k temu — in takoj bom razpus-til svojo vojsko in ti boš v hipu svobodna!«

Elizabeta je osupnila.

Essex je govoril ognjevit, z vsem ža-rom in prepričanjem.

Tako samo po sebi razumljivo in jasno se mu je zdelo vse skupaj.

Saj ni bilo mogoče drugače! Seveda! Drugačne rešitve si sploh ni bilo mogoče misliti, niti je pričakovati!

Essex misli pošteno!
Brez dvoma pošteno!
Ali Elizabeta tega ne uvidi?

Dvignila se je.
Stala je nemo, nepremično, kakor kip. Njena odločitev je že dozorela. In te odločitve ne bo spremenila.

(Dalia sledi.)

Letna bilanca o zemljiških kupčijah

Torek, 14. januarja ob 20: »Ples v maskah.« Red
B. Gostovanje gdč. Vere Majdičeve in Veko-
slava Janka, člana ljubljanske opere.
Sreda, 15. januarja: Zaprtlo.
Četrtek, 16. januarja ob 20: »Lepa Vida, Red C.

Nenavadno drzen napad sta izvršila dva razbojnika na veletrgovca Maksu Reicha v Novem Sadu. Ko je Reich zapiral trgovino in bil sam v lokalu, sta vstopila dva maskirana neznanca in zahtevala denar. Preden pa je trgovec mogel kaj storiti, je eden od njih planil nadenj in ga začel z nožem rezati po licu. Toda jud je bil še toliko pribešen, da je zagrabil dvakilogramsko utež in jo zagnal proti napadalca. Utež je sicer zgrešila cilj, zadela pa je okno, da se je razbilo steklo in na ta način alarmiralo ljudi. Razbojnika sta jo tedaj naglo pobrala iz trgovine, ne da bi kaj odnesla.

V avtomobilu iz Evrope v Ameriko

Marsikateri, ki ga je gnala želja po sreči in bogastvu, je krenil proti Aljaski, deželi, ki leži na severozahodnem koncu severne Amerike in ki je do nekdanjega elocot dežela, kjer »raste« sreča, ki jo je treba samo utrati, kakor se utrta lepa roža. Zelja po zlatu je gnala marsikoga v to deželo. Toda le redki so bili tisti, ki se jim je ta želja tudi izpolnila. Marsikdo se je vrnil razočaran, marsikdo pa je našel poči vališče za vedno v teh krajih.

Sedaj so pa v Ameriki začeli misliti na to, kako bi bilo, če bi to deželo zvezali s cesto. Aljaska je namreč last Združenih držav, loči jo pa od matere zemlje Kanada, o kateri danes mnogo elišimo in to ne kaj slabega. Če bi se to res zgodilo, bi bila Aljaska zvezana s svojo materno deželo in bi ne bila več »ozemlje«, ampak bi postala država. Bila bi devet in trideseta država in na ameriški zastavi bi zahlela še ena zvezda. Aljaska največja država Združenih in najmanj obljubena. S. samo 65.000 prebivalcev.

Nekaj ceste je že narejene in 830 milj jo je že izročene prometu.

Po stopinjah italcev zlata

Ko bo odkimala zima, bodo z deli zopet začeli v pokrajini, ki je skoraj še neraziskana. Tod bodo nekoč avtomobilisti občudovali gorek verige, na katere se ni stopila noga in ki še nimajo imena, gledali kraje, bogate na zlato, kakor pravijo ter nepregledne gozdove, po katerih so živeli Indijanci. Avtomobili bodo drelji po poti čez prelaz belega konja, čez katero se se žurili leta 1898 obupani, ki so šli proti zlati deželi.

Kadar bo ta cesta končana, se boš lahko pripeljal z avtomobilom iz Newyorka in Fairbanks — glavno mesto Aljasko — v desetih dneh. To ogromno delo je šele v povojih, ki pa ne bo ostalo samo pri speljavi ceste. Bavijo se z mislijo, podaljšati cesto do bekrinskega zaliva in čez njega.

Zamisel načrta

Ideja za načrt te ceste je pred petnajstimi leti prišla na misel danes šestdesetletnemu inženirju Mac Donaldu. On je bil eden od prvih, ki so prodrli v ogromne in puste severne pokrajine.

Peš, na konju ali s pasjo vprego je Mac Donald preletel več kakor 700 milj križem krašem po pusti deželi, da bi našel in določil pot, po kateri naj bi tekla železnica po Aljaski. Aljaska je bila do leta 1867 ruska. Tega leta pa so jo kupili Američani za 7 milijonov 20.000 dolarjev.

Zveza med Azijo in Ameriko

Načrt Mac Donalda je že napol uresničen. Toda stari graditelji ima še širši načrt. Ko bi cesto speljali do Barrova, na severu Aljasko, tedaj bodo začeli misliti na gradnjo mostu čez berhrinsko ožino ali pa na predor pod njo, je rekel Mac Donald na nekem zborovanju inženirjev v Washingtonu. Treba je premagati samo 65 km. Globina pa ni večja kakor 17 m. Zgraditi most ali tunel ne bi bilo nič težje kakor pa je bila zgraditev viadukta v zalivu St. Francisco ali most — dolg 53 milj — ki veže Florido z otokom Key West. Tako bi bila Amerika zvezana z Azijo.

Rusi se že pripravljajo

Takoj, ko je Mac Donaldu šinila ta misel v glavo, je od leta 1931 drezal sovjetsko vlado, naj zgradi cesto v severovzhodni Sibiriji. In res so Rusi speljali že 7000 km v Sibiriji. Leta 1942 jo bodo speljali do East Capea ob behrinski ožini nasproti Aljaski. Tako bomo morda nekoč videli izletnike prihajati z avtomobili iz Novega sveta. Newyork—Moskva—Berlin ali narobe. To bo lep izlet za avtomobiliste leta 1945 ali 1950.

Postojanka Novega sveta

V pričakovanju uresničitve tega ogromnega načrta se pogled vsega sveta obrača proti tej zapuščeni

deželi, kajti Aljaska je dežela, ki je važna iz strateških ozirov.

Aljaska je kakor prst, ki grozi in ščiti obnem. V svojem razklenjenem obrežju nudi naravna pristanišča, ki se jih more primerjati z norveškimi fjordi. Njeni naravni pomoli se stezajo proti Kamčatki in Aleutskim otokom v Ocean ter nudijo priprava oporišča. Zaradi tega je Aljaska ključ v sistemu obrambnega sistema v Pacifiku. Japonska je oddaljena od Aljasko 3000 km, Aleutskim otokom pa je bližje. Ti otoki bi ji nudili razen strateških postojank tudi sredstva za preskrbo z gorivom za svoje letalstvo. V ogromnih gozdovih so našli pomembne izvire petroleja.

Medtem ko so snežene tundre izvale ljudi zaradi dobička, pa bodo delavci kmalu začeli z delom ter pripravili to divjo in bogato pokrajino, da bo branila celino.

Maročajte Slovenski dom!

Najnovejši röntgenski aparat v nemški vojaški bolnišnici.

Električni zvonci na cestnih križiščih

Na Madžarskem so iznašli nov način, kako bi preprečili prometne nesreče na križiščih. Na vseh važnih križiščih železnih prog in večjih cest (t. j. tam, kjer ni podvozov), postavljajo električne zvonce, ki zazvone, čim se zapora spusti. Poskusi so dokazali, da avtomobilist lahko sliši glas tega zvonca na dalavo 2000 m od zapore.

»Stojte trdno kakor zid in bodite kakor strele!«

Italijanska divizija, ki so jo predlagali za odlikovanje z zlato kolajno

Posebni dopisnik lista »Giornale d'Italia« v Albaniji podaja zgodovino junaštva divizije, katere polki so bili predlagani za odlikovanje z zlato kolajno. Istočasno navaja dnevno zapoved generala Girotta, poveljnika planinske divizije Giulia. Ta dnevna zapoved se glasi:

»Dajte odpor in preidite v protinapad. Stojte trdno kakor zid in bodite kakor strele. Samo tako boste vredni naših junakov, ki nastopajo na planini Pindos in na raznih bojnih črtah v Albaniji.«

Posebni dopisnik opozarja na začetek vojne v Albaniji, ko je imenovana divizija pokazala svojo neustrašenost, da se je naglo spuščala čez strme obronke planin, ker poti ni bilo. Ob slabem vremenu je prehodila ogromne planine in je brez odno vzdržala čez 60 milj in se pomikala naprej elehemi dan po zahtevah taktike, po kateri je bila poslana v boj. Ze tedaj so se planinci vsak dan borili s sovražnikom in poglali v beg sovražnikov bataljon ter zavzeli njegovo taborišče. Baterije tretjega polka so pogosto delovale, dokler niso porabile svoje zadnje granate. V boju z dvema divizijama je divizija Giulia napredovala tudi tedaj, ko je trčila na množinske napade sovražnika.

Velika klavnica na Madžarskem, kjer bodo klali samo za izvoz

V Satmoretnu na severovzhodnem Madžarskem grade klavnico, ki bo delala izključno samo za izvoz. V tej klavnici bodo lahko zaklali na dan do tisoč goved ali prašičev.

Lov na lisice na Finskem

Po uradnih podatkih so na Finskem leta 1940 ujeli ali postrelili 10.000 lisic vseh vrst. Cene lisicijh kož so se gibale od 100 do 500 finskih mark. Število volkov, ki so jih postrelili lani na Finskem, pa je nenavadno majhno. Ubili so jih samo devet.

Nov način konzerviranja cvetja

Nek Madžar je iznašel nov postopek za konzerviranje cvetja. S pomočjo tega novega izuma se lahko cvetje ohrani po več mesecev sveže. Kakšen je ta izum, podrobno še ni znano.

Gorki

čez deset let milijonsko mesto

Kakor poroča sovjetska agencija Tass, je ljudski komisar za komunalno gospodarstvo Sovjetske zveze odobril načrte za preureditev mesta Gorki. Načrt se bo izvedel postopno in bo končno izveden po 10 letih. Računajo, da bo po teh 10 letih mesto Gorki imelo že okoli milijon ljudi.

Šahovski dvoboj — po telefonu

V nedeljo je bila prirejena šahovska tekma med igralci Moskve in Leningrada. Svoje poteze so sporočali kar po telefonu. Tekem so se udeležili med šahovskimi mojstri Lilienthal, Botvink, Löwenfisch in nekateri drugi znani mojstri. Tekma se je končala neodločeno.

Radio

Program radio Ljubljana

Torek, 14. januarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Iz operet (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Pevski koncert: g. Boris Popov, član ljubljanske opere, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 14 Poročila, objave — 14.15 Šolska ura: Božične pesmi; II. dekl. mešč. šola, vodi gđc M. Lehar — 17.30 Rarijski orkester — 18.40 Rusija pod tatarskim jarmom (g. Fr. Tersegla) — 19 Napovedi, objave — 19.25 Nac ura — 19.40 Plošče — 19.50 Vzgajna posvetovalnica (ga. Vida Persuh) — 20 Stilni koncert: Baletna suita (Rad. ork.) — 21.30 Za oddih (plošče) — 22 Napovedi, poročila.

Sreda, 15. januarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Spomini na Joh. Straussa (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Sramel »Ljubljana« — 14 Poročila, objave — 17.30 Rih. Strauss: Smrt in poveljanje (plošče) — 17.45 Mladinska ura: Arnost Adamič »Primož Trubar« (izvajajo člani Rad. igr. družine) — 18.40 Protestantovska doba meo Slovenci: Višek razvoja slov. protestantizma (g. prof. S. Lenarčič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Reprodukcijski orkestralni koncert — 20 Koncert zboru Glasbene Matice — 21.15 Klavirski koncert (ga. Ducky Temmel-Belec) — 22 Napovedi, poročila.

Drugi programi

Sreda, 15. januarja: Belgrad 20 Prenos iz opere. — Zagreb 22.15 Sremske narodne. — Sofija 21.30 Lahka glasba. — 22.05 Narodna glasba. — Italija 21.30 Pisan večerni spored. — Nemške postaje 23.15 Berlin: Pisan koncert. — Sottens 20.15 Napevi. Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40. Poročila v slovensčini — YUF (19.69 m): 0.30. Poročila v slovensčini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30. Poročila v slovensčini za Severno Ameriko.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

»V rdeči vojski jaz ne vidim sovražnika. Nasprotno pozdravljam rdečo armado kot prijateljico poljskega ljudstva.«

To je bil za nas dogodek velikega pomena. Dombalov govor smo natiskili v »Svitcu« ter na stotine izvodov v liste razdelili po vsej Poljski, zlasti pa med poljskimi vojniki.

Dombala so takoj prišli in ga zaprli v varšavski grad, strašno poljsko politično ječo.

Po treh letih je sovjetska vlada končno dosegla, da so ga izpustili. Zamenjali so ga za skupino poljskih plemičev in duhovnikov, ki so jih imeli zaprte kot talce.

Dombal je potem prišel v Moskvo, kjer so ga slavili kot junaka Kominterne. Zapravljivo so ga obsipali s častmi, dobil je visoko mesto. Več kakor desetletje je bil Dombal eden najvažnejših neruskih uradnikov v Kominterni.

Leta 1936 so ga prišli in sicer z obtožbo, da je že sedemnajst let, od kar je imel tisti govor v poljski zbornici, bil poljski vohun. GUP je sklenila, da sta Dombalov govor rdeči vojski in njegova triletna ječa bila samo del prevejanja zarote, ki jo je spletla poljska obveščevalna služba, Dombala so usmrtili.

Med rusko-poljsko vojno je poljska komunistična stranka popolnoma sodelovala z našim vohunskim oddelkom. Mi smo to stranko urili za dejansko sodelovanje z rdečo vojsko. Poljska komunistična stranka je poslušala vse zapovedi prihajajočih vojska Tuhačevskega.

Člani poljske komunistične stranke so nam pomagali organizirati sabotažo, povzročati nemire in preprečevati dovoz streliva iz Francije. Vprizorili smo stavko v Gdansk, da bi spodbili izkrcanje francoskega streliva za poljsko vojsko. Jaz sem potoval v Varšavo, v Krakov, v Lvov, v nemško in poljsko Šlezijo, na Dunaj, da bi organiziral stavke, ki naj bi zadržale odposiljanje streliva.

Povzročil sem uspešno železniško stavko v češkem železniškem križišču Odebehu, s tem da sem češke železničarje pregovoril, naj razišče puste delo, kakor da bi škodovo strelivo pošiljali Pilsudskega Poljski.

V nekem letalu sem pisal:

»Železničarji! Na svoji progi prevažate topove, s katerimi naj bi klali vaše brate iz ruskega delavskega razreda.«

(Iz tega odstavka je jasno razvidno, kakšna je naloga komunistov v vsaki državi, tudi pri nas, ob morebitni vojni nevarnosti: s sabotažo in agitacijo ter neredi pomagati kateremu koli sovražniku domovine. To se je jasno videlo tudi v Franciji. Op. ur.)

Prav v istem času je poljska-sovjetska vlada, ki so jo bili sestavili — kakor med finsko vojno — ker so bili trdno prepričani o zavzetju Varšave, korakala s štabom Tuhačevskega proti poljski prestolnici. Sovjeti so za poglavarja te vlade imenovali Feliksa Dzeržinskega, starega poljskega prevratnika in voditelja ruske Čeke, kakor se je GPU imenovala.

Rusko-poljska vojna je bila ena najresnejših sovjetskih prizadevanj, da bi nesli boljševizem na končac bodal v zahodno Evropo. Spodletela je navzlic vsem našim političnim in vojaškim prizadevanjem, navzlic vsem zmagam rdeče vojske in čeprav je poljski oddelki Kominterne z našimi političnimi agitatorji in skrivnimi agenti delovali za poljsko vojno érto. Izčrpano rdečo vojsko so nazadnje prisilili k umiku. Pilsudski je ostal gospodar na Poljskem. Zastonj je bilo Leninovo upanje, da bo čez Poljsko podal roko nemškim prevratnim delavcem ter jim pomagal, da poneso revolucijo do Rena.

Ob misli, da bi boljševiški prevrat pospešili z vojaškim pohodom, so razpravljali že nekoč prej, leta 1919, med kratkim življenjem ogrske in bavarske sovjetske republike. Oddelki rdeče garde so tedaj bili le nekaj sto kilometrov oddaljeni od ogrske meje. Toda boljševiki so tedaj bili preslabotni in so razen tega imeli tudi dovolj posla z bojem za lastni obstanek proti belim.

Ob začetku leta 1921, ko sta Poljska in Rusija podpisali pogodbo v Rigi, so si bili boljševiki, zlasti pa Lenin sam, v svesti, da bo resna in dolga naloga, če bodo hoteli revolucijo uspešno nesti na Zahod. Mimo so bili dnevi prvega in drugega kongresa Kominterne, ko je vse navduševalo upanje na naglo zmago v mednarodnem okviru in ko je predsednik Zinovjev dejal, da bo v enem letu vsa Evropa komunistična.

Toda tudi še po letu 1921 in celo leta 1927 je Moskva vprizorila vrsto prevratnih dogodkov in vstaj.

Pri teh neodgovornih poskusih so nekoristno žrtvovali na tisoče delavcev po Nemčiji, po baltičskih državah, po Balkanu in na Kitajskem. Kominterni jih je v igračkanju poslala v klavnice, po načrtih o vojaških državnih udarih, splošnih stavkah in vstajah, ki so jih skovali za pisalnik in od katerih ni nobeden imel prav nikakega utemeljenega upanja na uspeh.

Spomladi 1921 je bil za sovjetsko vlado v Rusiji položaj posebno grozeč. Glad, kmečki upori, mornarska vstaja v Kronstadtu in splošna stavka petrogradskih delavcev, so vlado spravile na rob brezna. Zdelo se je, da so zastoj vse zmage državljanske vojne, ko so zdaj boljševiki neboljgno stali pred odporom prav tistih delavcev, kmetov in mornarjev, ki so prej bili njihova glavna opora.

Spričo tega obupnega položaja, je Kominterni ugotovila, da je za rešitev boljševizma ena sama pot: prevrat v Nemčiji Zinovjev je poslal v Berlin svojega zvestega pomočnika Belo Kuna, nekdanj poglavarja ogrske sovjetske republike.

Bela Kun se je prikazal v Berlinu marca 1921 z zapovedjo Zinovjeva ter izvršnega odbora Kominterne, nemški komunistični stranki:

»Nemčija je v revolucionarnem položaju. Komunistična stranka se mora poslastiti močile«

Osrednji odbor nemške komunistične stranke je bil nejeveren. Člani niso verjeli lastnim ošesom. Vedeli so, da ni prav nobenega upanja, da bi vrgli berlinsko vlado.

Toda zapovedi Bele Kuna so bile jasne: takojšnja vstaja, odprava weimarske republike, vpostavitve komunistične diktature v Nemčiji. Osrednji odbor nemške komunistične stranke je poslušal moskovska navodila, ki so jo vodili Zinovjev, Lenin, Trocki, Buharin, Radek in Stalin, ni nemška komunistična stranka mogla odreči pokorščine.